

Täysistunto

Tiistai 6.9.2022 klo 13.59—18.24

5. Hallituksen esitys eduskunnalle verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 105/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Saarikko.

Keskustelu

15.31 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä eduskunta! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia. Esityksen mukaan tuloverotuksessa ja kiinteistöverotuksessa myös verotuksen päättymisen jälkeen tehdyt muutokset verotukseen tulisivat julkisiksi. Esityksellä toteutetaan hallitusohjelman tätä asiaa koskeva kirjaus. Muuttuneet verotiedot olisivat pääosin julkisia samassa laajuudessa kuin säännönmukaisen verotuksen tiedot nykyään, ja muuttuneet tiedot tulisivat julkisiksi pääsääntöisesti verotuksen muuttamista koskevan päätöksen tekemistä seuraavan kuukauden loppupuolella.

Esityksen tavoitteena on parantaa verotuksen julkisten tietojen laatua ja oikeellisuutta. Muutosverotuksen tietojen julkisuus edistää myös henkilötietojen suojan parempaa toteutumista ja parantaa verovelvollisten oikeusturvaa. Muutosverotuksen tietojen julkistamisen tavoitteena on myös edistää harmaan talouden torjuntaa.

Ehdotettu laki tulisi voimaan 1. syyskuuta 2024. Lakia sovellettaisiin tuloverotuksen verotustietoihin verovuodesta 2022 alkaen ja kiinteistöverotuksen osalta ensi verovuodesta, 2023, alkaen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohikoski.

15.32 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa puhemies! Verotietojen julkisuus on tärkeää avoimen yhteiskunnan kannalta. Verotietojen piilotteluun ei tulisi Suomessa olla mitään syytä. Tämän tulisi päteä myös verotuksen päättymisen jälkeen tehtyihin muutoksiin.

Hallituksen esitys verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta parantaa julkisten verotustietojen laatua ja oikeellisuutta, kun myös muutokset otetaan julkisissa tiedoissa huomioon. Esitys on hallitusohjelman mukainen ja oikein tervetullut keino edistämään verotietojen julkisuutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Tämä lakimuutos tarvitaan, jotta voisimme saada paremmin tietoa tuloeroista sekä niiden muutoksista sekä vastuullisen liiketoiminnan edistämisestä. Esityksellä osoitamme, että lainsäädännöllä voidaan edistää demokratian peruseriaatteita. Avoimuus on ainut tie laadukkaan, tietopohjaisen veropolitiikan tekemiseen. Avoimuus kannustaa vastuulliseen toimintaan sekä harmaalla alueella tapahtuvan liiketoiminnan välttämiseen. Yhteiskunnan tulee osoittaa, että taloudellisen toiminnan tulee kestää aina päivänvaloa. Tämä pätee myös yhteiskunnassa valtaa pitävien taloudelliseen toimintaan. Meidän on edistettävä avoimuuden kulttuuria, jotta päättäjät ja muut vaikutusvaltaiset ihmiset eivät pysty piilottelemaan varallisuuttaan ja sitä kautta omia sidonnaisuuksiaan pois julkisuudelta.

”Harmaa talous” on laaja käsite, ja tarvitsemme siksi myös laajan työkalupakin taistel-laksemme sitä vastaan. Verotietojen julkisuuden edistämisen tulee olla yksi osa tätä työkalupakkia. Siksi tätä lakiesitystä tarvitaan, ja kiitos ministerille sen eteenpäinviemisestä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

15.34 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Olisi koko yhteiskunnan etu, että harmaata taloutta pystyttäisiin estämään mahdollisimman tehokkaasti. Veronkiertäjä varastaa muilta.

Nykyisin tuloverotuksen ja kiinteistöverotuksen julkiset tiedot ovat säännönmukaisen verotuksen tietoja. Verotuksen julkisista tiedoista käy siten ilmi verovelvollisen verotuksen tilanne verotuksen päättymishetkellä. Verotuksen muutokset eivät sen sijaan tule julkisiksi siltä osin kuin Verohallinto oikaisee verovelvollisen verotusta verotuksen päättymisen jälkeen tai jos verovelvollisen verotusta muutetaan muutoksenhaun perusteella. On hyvä asia, että tämä esitetty lainmuutos tekee myös tuloverotukseen ja kiinteistöverotukseen verotuksen päättymisen jälkeen tehdyistä muutoksista julkisia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viitanen. [Mikrofoni on kiinni] — Mikrofon. [Pia Viitanen: Ahaa!]

15.36 Pia Viitanen sd: Puhemies! Tämä on tervetullut esitys, ja varmasti koko eduskunta ihan mielellään tämän vastaanottaa, kuten täällä on todettu. On hyvin tärkeää, että voimme kaikin puolin eri keinoin edistää sitä, että verotiedot ovat mahdollisimman julkisia ja läpinäkyviä. Se on kaikkien etu, ja se on yhteiskunnan etu. Tietenkin tältä osin kun järjestelmä on avoin ja läpinäkyvä, se osaltaan sitten lisää juuri sellaista tietynlaista mahdollisuutta torjua harmaata taloutta. Ja kaikin puolin tietenkin kun verovälttelyä ja muita toimia haluamme ehkäistä ja tehdä hyvää veropolitiikkaa tässä suhteessa, tämä on yksi osa tällaista kokonaisuutta, joka on tärkeä askel siihen oikeaan isoon suuntaan. Haluan myös osaltani, puhemies, kiittää tästä. Verojaostohan on tänään jo alkanut käsitellä tätä ennakkokäsittelyä.

Haluan myös yleisesti ottaen sanoa, että tänä päivänä, kun me näemme, että meillä on toden totta haasteita taloudessa ja samaan aikaan meidän pitää rakentaa oikeudenmukaisia yhtälöitä, joilla maksamme hyvinvointivelkaa takaisin ja huolehdimme vastuullisesti taloudesta, niin samaan aikaan me tarvitsemme jonkinlaista oikeudenmukaista yhtälöä, miten verotuloja kerätään. Silloin kun ei ole mitään järkeä siinä, että koko ajan vaikkapa pieni- ja keskituloisten verotusta korotettaisiin, on järkevää etsiä sellaisia mahdollisuuksia, mistä voimme saada lisäverotuloja. Ja jos me ehkäisemme kaikin tavoin esimerkiksi har-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

maata taloutta, niin tätä kautta niitä voidaan saada. Tämä oli tällainen yleinen huomio tähän yksittäiseen esitykseen.

Puhemies! Tältä pohjalta on hyvä jatkaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Mäkelä, Jani.

15.38 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tätä esitystä kun nyt perustellaan harmaan talouden torjunnalla, niin minua hieman ihmetyttää se logiikka siinä takana, millä tavalla se torjuu harmaata taloutta, jos julkistetaan jo verottajan hallussa olevia tietoja. Eikö harmaa talous ole sellaista taloutta, joka ei päädy koskaan verottajan tietoon eikä siitä veroja edes makseta? Eihän se julkisuus ole siinä mikään varsinainen pointti.

Verotietojen julkistamispäivää kutsutaan leikillisesti ”kansalliseksi kateuspäiväksi”, ja siinä on tietysti merkillistä se, että vaikka se veropohja, jolla sosiaalivetot maksetaan, halutaan julkiseksi, niin kukaan ei tunnu haluavan julkisiksi niitä sosiaalivetot, jotka niillä veroilla maksetaan. Eli miksi sosiaalivetot ovat salaisia mutta verotiedot ovat julkisia?

Tässä lakiesityksessä nyt muuttuu näiden verotietojen julkisuus hieman, mutta hieman ihmettelen, mitä oikeastaan varsinaisesti muuttuu — joitain tietoja, joita tulee verotuksen tarkistamisen jälkeen. Mikä on oikeastaan perusta tällaisen esityksen laatimiselle ja virkakoneiston kuormittamiselle tällaisen asian vuoksi? Onko tässä kysymys jostain todella suuresta epäkohdasta, joka korjataan, vai onko tämä niin triviaali kuin miltä tämä kuulostaa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viitanen.

15.39 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Sanoin äsken tuossa puheenvuorossani, että varmasti koko eduskunta mielellään ottaa tämän vastaan. Sen takia ehkä hieman hämmennyin tuosta äskeisestä puheenvuorosta. Toivon kuitenkin, etten tulkitse sitä väärin niin, että perussuomalaiset sinänsä vastustaisivat tällaista, koska kyllä mielestäni on ihan oikein se hallitusohjelman linjaus, että kaikin tavoin kuitenkin pyrimme verotustietojen avoimuuteen. On selvää, että jos ne ovat avoimia, niin kaikilla on intressi toimia mahdollisimman hyvin ja reilusti tässä yhteiskunnassa. Itseni on hyvin vaikea nähdä tässä mitään negatiivista. Ehkä tuo puheenvuoro oli hieman negatiivissävytteinen kuitenkin, kun epäilitte, että mitä pahaa tai mitä hyvää sillä saavutetaan, että verotustiedot ovat julkisia. Toivottavasti en tee sitten sellaista johtopäätöstä tästä, että olisitte kuitenkin tätä avoimuutta vastaan. Sitä toivon, että ette ole. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

15.40 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Nyt näiden kahden edellä olleen puheenvuoron perusteella minun mielestäni se on ihan hyvä, että verotustiedot ovat avoimia. En näe siinä mitään ongelmaa. Se on minun mielestäni ihan suotavaa, että se näin on. Mutta täytyy sanoa, etten myöskään tiedä, miltä osin ne ovat olleet ei-julkisia. Vähän voin yhtyä tuohon edustaja Mäkelän puheeseen, että ainakin itselläni on vaikea hahmottaa, millä tavalla lainsäädäntöä muuttamalla julkisista verotiedoista saadaan vielä julkisempia verotietoja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

15.41 **Sari Essayah kd:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Meillä tosiaan tänään valtiovarojen verojaostossa aloitettiin jo kuuleminen tästä asiakohdasta, ja kyllähän tässä kyse on juuri siitä, että kun verotustietoihin tulee esimerkiksi joitain oikaisuja tai tulee joitain muutoksia, niin myöskin niitten julkisuudesta ja siitä, että ne ovat saatavilla, tarvitaan tarkemmat säännökset.

Itse pidän kyllä tärkeänä, ajattelen näin, että suomalaisessa yhteiskunnassa se, että meillä ovat verotiedot julkisia, omalla tavallaan myöskin yhteiskunnan avoimuutta ja korruption vastaista työtä edistää. Jollakin tapaa en ole koskaan ymmärtänyt myöskään sitä, että jos ihminen rehellisellä työllä on omaisuutensa ja tulonsa ansainnut, niin miksi siinä olisi jotakin sellaista kadehdittavaa tai toisaalta miksi sitä jonkun pitäisi piilotella. Kyllä minä katson, että tämä on hyvä piirre suomalaisessa yhteiskunnassa, että meillä ovat nämä verotiedot avoimia, ja toivon, että tämäkin lakiesitys omalta pieneltä osaltaan, joskin vähän teknisluontoisempi onkin, edistää tätä isoa päämäärää.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viitanen.

15.43 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Essayah jo edellä kertoi sen asian, eli tällä hetkellä on niin, että jos verotustietoihin tulee tämän varsinaisen verotuksen päätyttyä merkittäviäkin muutoksia, niin ne muutokset eivät ole olleet julkisia. Eikö ole kaikkien etu, että nyt ne tulevat julkisiksi ja avoimiksi? Mielestäni tämä Essayahin korostama periaate on juuri se, että täten kellään ei ole kauheata intressiä tavallaan piilotella verotusta tai mitään muuta — se vähenee. Eli siinä mielessä tämä ehdottomasti on myönteinen, positiivinen, ja julkisuuden parantamista aina tarvitaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkelä.

15.44 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Niin, sain vahvistuksen sille ihmetykselleni, että todellakin tämä kymmeniätuhansia merkkejä käsittävä esitys kaikkine perusteluineen olisi tehty pelkästään sen takia, että muuttuneet verotiedot saataisiin julkisiksi — ne eivät ole tähän asti olleet julkisia. Tässä on kyllä sellainen eräänlainen byrokratian kukkanen, että täytyy ihmetellä, miten tällainen tilanne on päässyt syntymään, että tällaista joudutaan korjaamaan näin pitkällä esityksellä.

Mitä tulee verotietojen julkisuuteen noin ylipäänsä, niin yksityisyydensuojan suhteenhan Suomessa ollaan hyvinkin tarkkoja joissain asioissa: vanhemmilla ei ole täyttä oikeutta omien yli kymmenvuotiaiden lastensa tietoihin, yksityisyydensuojan nimissä viranomaiset eivät saa tarvitsemiaan tietoja toisilta viranomaisilta. Nyt kuitenkin yhteiskunta haluaa julkaista kaikkien ihmisten verotiedot tarkkoine tulomäärineen, yksityiskohtaisine nimineen ja paikkakuntineen. Tällaisessa yhteiskunnassa, jossa edes vanhemmat eivät saa lapsistaan tietoa tai viranomaiset eivät saa mahdollisista rikoksista tai vastaavista väärinkäytöksistä tietoa, se on mielestäni varsin merkillistä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Satonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

15.45 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! En myöskään malta olla muutamaa sanaa tästä asiasta sanomatta. Sinänsä ehdotus on varmaan ihan hyvä ja kannatettava, ja tällainen linja nyt yhteiskunnassa on valittu, että nämä verotiedot ovat julkisia. Ymmärrän täysin sen, ja pidän sitä suorastaan välttämättömänä niiden ihmisten osalta, jotka toimivat julkisissa tehtävissä, kuten me kaikki esimerkiksi tässä salissa ja monet muut, jotka ovat sellaisissa yhteiskunnallisesti vastuullisissa tehtävissä. Enkä missään nimessä halua puolustaa mitään harmaata taloutta, vaan päinvastoin, aivan kuten täällä edustaja Kiviranta sanoi, se on koko yhteiskunnan etu, että harmaata taloutta saadaan kitkettyä.

Mutta kyllä tässä rehellisyyden nimissä on sekin myönnettävä, että sitten kun joku ihminen myy vaikka yrityksensä tai myy vähän enemmän metsää tai jotain muuta, mistä kerran nousee pienellä paikkakunnalla sinne verotulohaitarin yläpäähän — joku sellainen, josta kaikki muut ovat luulleet siihen asti, että hän on pieni- tai keskituloinen — niin ei se kyllä mikään iloinen hetki yleensä sille henkilölle ole, kun sen nimen sieltä lukee. Eli kyllä se täytyy ihan rehellisyyden nimissä sanoa, että kyllä tässä aikamoinen kateusefektikin on olemassa, silloin kun sellainen henkilö sen kohteeksi joutuu, joka ei ole... Tiedän useita henkilöitä, nimiä mainitsematta tietenkin, jotka suorastaan pelkäävät sitä, kun se verokalenteritieto tulee julkisuuteen, että jos joku nyt huomaa, että tuolla onkin minun nimeni, kun olen koko elämäni koettanut elää vaatimattomasti — ettei vaan kukaan tietäisi, että minulla on varallisuutta.

Tämän näkökulman vain halusin tuoda. En esitä siis mitään muutosta asiaan, ja kannatan tätä esitystä, mutta tässä asiassa on myöskin inhimillinen puoli.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.